

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, szombat, június 11

Tizenegyedik évfolyam.

KOMÁZÁS.

(Dr.) Bele sajdukt a szegény „Ellenzéknek” a feje, látva, hogy ez a Kolozsvári szabadelvű párt olyan különös egy mamelukságot űz, hogy nem hagy magára képviselő-jelölteteket octroyálni senki által, hanem magokat a választókat kéri föl akarata kijelentésére, hogy a valódi közvélemény, minden pressió nélkül, nyilatkozzon, nem csak látszólag, hanem valóban is a népakarat jusson a választásoknál érvényre. Ezért elfog valahonnan egy meghívót, melylyel az előleges intézkedések megbeszélésére alakított zártkörű értekezletük tagjai fölkértek, s nagy bambán elhitteti magával (más ugy sem hinné el neki) hogy Bartha Miklósnak is küldetett ilyen meghívó (már t. i. tekintetes Bartha Miklóst hívta — volna meg a szabadelvű párt, értekezletére!) s megpróbálja néhány szabadelvű párti férfit kigunyolással, hogy egy kis vigkedvet erőszakolhasson savanyúságában félrefacsarodott szájára. Az egyszeri két ingyenlő is avál csinált magának egy jó napot, hogy tekintetes urnak szólította egymást.

Mindenek előtt mutassunk rá arra a tényre, hogy tegnapelőtt még azt újságolta ez a nagy tekintetű ellenzéki papíros, hogy értekezletükön felolvastatták a végrehajtó bizottság r e n d e l e t e t, mely szerint ránk diktáltak volna leendő jelöltjeinket. Most meg maga nyomtatja ki a meghívót, melyben a választó polgárok fölkértek, hogy puhatolozzanak környezetükben, hogy a jelölésben a közvélemény érvényesülhessen. Miután ez utóbbi tény — (az Ellenzék is igazat beszél, mikor közvéleményét a szabadelvű párt szolgáltatja) s miután az ő korábbi állítása e ténynyel homlokegyenest ellenkezik: kérde meg a nagy tekintetű ellenzéki papíros magától egy csöndes pillanatában (ha szakíthatna magának illet) hogy ugyan hol kap már most olyan könnyen hívó „független” hazafit, a ki elhagyja multikori állítását. Vagy azért függetlenek ők, mivel a lehetetlenség elhívására is alkalmasak?

Constatáljuk, továbbá, azt is, mi a különbség a mi pártunk és az Ellenzék között, a mi legközelebb a jelölés kérdését illeti. Az, hogy mi a választóktól kérdejük: kit kívántok képviselő-jelöltéül, ők pedig a maguk végrehajtó központi bizottságukból parancsolták rá a választókra megválasztandókat Barthát és Ugront. S nem csak, hogy a választók semmit

nem tudtak a jelölésről, de úgy látszik magok a jelöltek sem, máskülönben hogyan eshetett volna meg, hogy ma kijelöljék Ugron Gábort s holnapután ugyanaz az Ugron Gábor megköszönje alászon a jó akaratot, de ne instáljon belőle?

Ilyen szépen, az igazságnak ilyen megfelelően készítvén elő maguknak az útát, természetesen, hogy a milyen a lyuk, olyan szél fúj belőle. Hiven az eredetileg kiadott jelszóhoz: svaviter in modo, fortiter in re — avál bizonyítják be politikájuk igaz és üdvösséges voltát, hogy — kimutatják törekvéseik kivihetőségét? tárgyalogasan igazolják céljaik helyességét? — oh nem, hanem a mennyi sarat csak szájukba foghatnak, teleköpöködik vele a személyeket, rájuk fognak minden kigondolható képtelenséget s azt hiszik, hogy evel port hinthetnek a józan ítélő választók szemébe!

Egy kissé későn tetszett felébredni, tisztelt Ellenzék. Ilyen fegyverekkel és fogásokkal nem lehet elfeledtetni a választókkal a maguk ködösségét, józanokosságban és gyakorlati alkothatóságban, sem azt a komoly és sikeres működést, mely a szabadelvű párt utóbbi három évi odaadó eljárását jellemezte. A választók jól tudják, látják, hogy az ipar emelésére, a közgazdaság fokozására, a pénzügyi helyzet javítására, az igazságszolgáltatás és közigazgatás szabályozására, a közbiztonság megszilárdítására, szóval Magyarország előbbrevitelére, külföld előtt tisztelt tételére, kik és mennyit tettek ez utóbbi három év alatt. Ezeket a tényeket tessék eltagadni — mint Gonosz Pista a csillagokat az égről — s azt tessék kimutatni, hogy mit tett a független párt e három év alatt egyebet, mint, hogy az ország pénzét vesztette vízes orációval, gyanúsított, rágalmozott s üzte a személyi politikát a dologi helyett: akkor aztán hirdetheti (lucus a non lucendo) svaviter in modo, fortiter in re!

De a mig ezt nem teszi, a mig komamódra nyelvel a személyek ellen s a dologhoz magához egy szót sem szól: találhatja sületlen bambaságait minden este a választók elé, de biz azok, jobb izléssel bírva, nem kérnek az ilyen eledelekből.

A mi közönségünk meg tudja ítélni a képviselőválasztások nagy fontosságát, méltóságos komolyságát s nem ül föl az ilyen komázásoknak!

„A gyermeket is — nyögte Mátyás — kell... kell...”

Életében először bántotta ez a szó, hogy „kell.” Vágyat érzett, hogy ő is mondja: „Nem akarom, nem kell.” de a vágytól a tettig épen akkora a távolság, mint egy embertől Vranek Mátyásig.

Mikor ott sipogott a fekete szemű apróság egy czipra búcsóban a Mátyás szobájában, mikor a szomszéd asszonyok gúnyosan mosolyogtak a közsörts szemé közé, sőt füle hallatára mondták: „ej haj sunyi szomszéd, honnan hozta magának ezt a kis babát... Ugyan szomszéd nem restelli?...” mikor az ismerős férfiak megveregettek csüfölködvé a vállát s dicsérték, hogy... „ki hitte volna magáról fiam Mátyás ezt az ügyességet” — s mikor — eh! mindenem keresztül egy szót hallott Mátyás, ezt, hogy „kell”... ott kell, tartandó magadnál a gyermeket... meg kell menetted őt is engemet is...”

De minthogy „kell”, hát ott csak előlhet a gyerek a bátsó szobájában. Agyagos ugyan az a szoba, de ott előlhet a dajkájával az ilyen búlnel fogott, kúra szünetelt pöndró, a kiro, mikor majd pille lesz, sem fognak vesztelni szeretetét. Mire vesztessen most Vranek?

Sőt rá sem ügyelt. Járt ki a közsörtkövel s fent, ha volt mit, s élt, ha volt miből. Egész lételeinek célja nem volt más, minthogy ezeket cselekedje.

A tél is eljött. Karácsony felé járt az idő s igen hideg volt azon a szörnyű napon, mikor Vrak kezével érintette a szent képet.

Mind nyitogatták akkor s zárták a kaput. Egy nagy kővér asszony járt rajta többször ki s be, meg a pápaszemes doktor. Többször sügtak-bügtak az utcán mindkettő Dombdy Gáborral; aggódó arccal néztek fel a veres ház

A magyar országgyűlés felosztása alkalmából a prágai Csech következőleg ír: A magyar országgyűlés felosztattott s új választások vannak kiírva. Vajjon milyen párt szerez a jövő parlamentben többséget, megmarad a Tisza-kabinet? Az eddig uralkodó magyar országgyűlési párttal mi esek barátságos viszonyban állunk. A magyar kormánynak volt alkalmá meggyőződni, hogy a csehek semmi olyasmire nem törekednek, a mi Magyarország érdekeivel ellentétes és azért dr. Riegernek teljes neutralitást ígért saját részéről. Azt hiszik, hogy bármely magyar párt is jutna kormányra a csehek és magyarok közti barátságos viszony nem bontatnék fel, mert hiszen a csehek nem törekednek egyébre, mint arra, a mit a magyarok oly nagyon becsülnék, megfelelő autonómiára.

KÉPVISELŐVÁLASZTÁSI MOZGALMAK.

Választási határnapok iránt eddig a következők megállapodások jegyezhetők fel. Junius 24. Budapest főváros, Háromszékmegye, Veszprémmegye, Nagyvárád, Aradmegye. Junius 25. Pápa, Vasmegye. Junius 26. Pestmegye, Bihar megye. Junius 27. Szegedmegye, Temesmegye, Pozsony városa, Kézdivásárhely. Junius 28. Baranyamegye, Bácsmegye, Arad városa.

Udvarhely, jun. 9. 1881.

(Baloldali szellő lebegés az oklándi választó körletben)

Nagy várakozással vártuk, hogy a Verhovay és Derzi József jelöltetéseknek eredménytelensége után ki lesz oklándi választó körletben a szélbal jelöltje, de miután a Hargitától az Adriáig ilyen nehéz volt fogni, azt hívők, hogy nincs egy okos bolondja is ez országnak, ki ok nélkül való dologra adja az eszt. Csalódunk. Láncai Gyula — talán pesti egyetem tanár — roppant vállalatla adta fejét. Meghódítani jött e körletet, mely csaknem teljesen szabadelvű választókból áll. Fog-e sikerülni 10 szavazatot összehoznia? oly kérdés, melyre kicsiny számjártal fogva nem merék felelni.

Értünk meg azonban a dolgot, s vessünk számot komolyan magunkkal és elveinkkel; a mi Orbán B. és Ugron G.-nak nem sikerült, nem fog-e sikerülni egy tudós egyetem tanárnak? A tudománynak uraim! nagy ereje van, hegyeket tud megmozdítani helyéből. Erre számított Ugron Gábor is. Átlátta, hogy a sok liessz beszédnek a székelő már nem hiszen. Várjatek, hisz van tudós ember az országban, a ki nemesek számát tud csépelni, hozzáuk be, hát ha még mi is tanulhatunk tőle valamit. És most itt van, Udvarhelymegye oklándi választókerületének különböző községeiben, barangol és beszél szerte szét.

Halóját a tisztelt tanár ur Udvarhelyszék déli határ faluira vetette ki. Ugron István ur futott előtte és vele. Ez az ur nem régen az igaz, hogy kormányparti volt, de megértte az igazi politikai hit egyedül üdvözítő zászlója alá, s most azt hiszi, hogy okos dolgot cselekedett, s még jobban azt, hogy ötlet fogja követni, ha nem is az egész ország, de Udvarhelymegye

emeletére s egyszer Mátyás közsörtkövéig vitte a szellő a doktor ur azon kinyilatkoztatását, hogy „... baj van bizony... nagy baj...”

A kövér asszony többször hozott egész szállítmányokat a patikából s felvitte a veresház emeletére, bárha a lefüggönyözött ablakokon át még Vranek Mátyás sem láthatta, hova viszik tulajdonképen.

Érezte azonban, hogy a szent képhez Vraneknek forrósága volt azon egész nap. A szája nyitva, a szemei nagyra nyitva, orrlukai és tubákszin kabátja szintén nyitva valának. Csak kicsi esze volt bezárva. Nem tudott volna semmire gondolni; — zűravaros képek fogták el a fejét...

Este is ott maradt a szokott helyén. Akkor is ott állott, mikor az a volót rázó sikoltás hangzott ki a veresházból.

Reptül, mint a kihajított kő, melyet láthatatlan erő űz, a veres ház felé gondolkozás nélkül s majd egyszerre ért a szobába — a fényes nagy szobába — Dombdy Gáborral, az ural, kit a boltból, kinos hallgatásból rázott ki az a visító szörnyű hang.

Öt szobájában Rebi állott lángoló szemmel, lángoló tekintettel, Rebi, ki, a mióta asszonyt hoztak a veres házba, nem érintette csepp lábával a nagy köléposókat s az emeletben levő szobák küszöbét.

Az ajaka reszketett, szemhéja röpkedett, mint a szélől hajított falevél, s bőféh fogai ki-villogtak szájából.

A szent kép félig ülve, félig fekvő, alél, halálosan sápadt arccal az ágyban, mellette a bölcső, felé hajlott állásban a kövér bába-asszony — s a bölcsőben tán egy baba, a ki még alig látta a napvilágot.

Gábor egy szökéssel ugrott az ajtótól Rebihez. Átkarolta a derekát s benézett szemébe.

legnagyobb része. Igen! ez az ur volt vezére Láncai Gyula urnak. A községekben előre ő beszélt, jobban mondva ő tartotta a beajánlót. Láncai ur csak annyit tett hozzá, hogy mind kicsi a mit Ugron István mondott ahoz képest, a mit ő tud, mert ő nem csak azt tudja, a mi volt, ő tudja azt is, a mi lesz. (Egyik dályai székelő atyafi erre akkorát sohajtott, hogy az U. I. volt udvarházának ablakai megropedeztek belé.) „Tudjátok-e atyámfiak székelők! — mert hogy mindnyájan egy vérből származunk az Ádám házából, ez bizonyos, — tudjátok-e, hogy a kormány a lisztet, a betevő falatot fogja megadóztatni ezután; a többi új — behozan. dő adókat nem emlíve — mit fogtok tenni, ha már kamráitok is ki lesz téve vizsgálatnak, hogy az adó annál pontosabban bejőjön.”

„Instálom professor ur — mondá G. István bátyám, ezt nem hogy én hinném, még komám asszony sem hiszi.” — Aztán még alázatosan, de egész határozottsággal kijelenté, hogy bizony ők ez idő szerint a kormánypartot támogatják, s ennek jelöltjére fognak szavazni.

Az ünnep másod napján reggel, — tehát még a dályai kudarc előtt — Kányadban is megvolt a programbeszéd. Ennek végzetével szívesen látta volna a választó közönséget egy kis ünnepi frustok elköltésére a jelölt ur, de ezek a makrancos kányádiak megköszönték, ott várakozó székelyekre álltak. A kányádiak Székelyfalra, a Dániel Gábor beszámoló beszédét meghallgatni, — faképnél hagyva a tudós tanár urat fényes kíséretével egyetemben.

Nem unlatom az olvasó közönséget, hogy a többi községekben miként sülték fel pálya futások kezdetén, a baloldali ur maceenásai; a mint hallom, a vezényletet Ugron Gábor veszi át jobb remény fejében, s megy Erdővidékre, mint ha bizony itt nem hallottak volna baloldali diatokat aranyos igéretekkel megcsékelve. — No bárthi vásár, most lesz marháidnak igazi agója. — Elrándulunk arra is. — Addig is isten veletünk.

X+Y.

S. Szt. György, 1881. jun. 8.

Jókai Mór utja, melyet a plútkösti ünnepken tett az ifyefalvi választókerületben, valódi diadalul volt. A nép úgy várta és úgy fogadta, mint Messiást, megszabadítóját; utját mindenütt virágokkal hintette. Az ellenzék vezetői a sápiaták, megrettenve vonultak odaikba, tartva a nép haragjától; az elámitott tömeg pedig csatiakozott azokhoz, a kik előle igéretekkel soha sem engedték magukat rászédetni.

Jókai utja, egyuttal a szabadelvű párt győzelme volt Haromszéken. Egyetlen kerület, a kézi választókerület maradt kétesnek, de azért sem aggódunk, minthogy annak képviselőjelöltje nem tartozik azok közé, a kik ámtással, önhasonlással vállalják el a mandátumot. Kézdivásárhelyen is, hol a kis tistós Ugron jó talajra számított, egy icdens folytán Nagy Gábor győzelme most már egészen biztosítva van.

Jól esett néptünknek az a közvelen öszintesség, a melylyel Jókai programbeszédében traktálta hallgatóit. Nem ígért ádósszállítást, önálló vámtérletet, külön nemzeti bankot stb., hanem a helyett szépen megértette a néppel, hogy mindez a jelen viszonyok között lehetetlen s hogy azok, a kik a népek ügyeit igérnek, annak nem öszinte barátai, hanem csak arra törekednek, hogy magukat felmagasztalassák.

Még egyszer hallgasson az a sikoltás s Rebi ellökte magát az erős férfit.

„Ne érts, ne nyulj hozzám. A gyermeket, a gyermeket... adjátok ide azt a porontyot...”

Keze ökölre volt szorítva s dereka előre nyulva, mint a prédára ugró macskáké.

„Elraboltad a gyermekemet tőlem, az anyjától. Jogom van hozzá is, hozzád is... az anyém, az én édes leánykám, egy hétig volt csak az anyém. Sirj — csattant fel a gyermek nyöszörgésére, ki a lármára neazelt fel — sirj. A sirásodat hallottam meg; az hozott ide. A temetőből is felkeltött volna.

Aztán örült kiáltással vetette magát a bölcsőre; oda szökött a piczi lélek elé.

Mikorra azonban a szentkép kiröppent ágyából s kikelt arccal, kiterjesztett karral — akár az ijedt fecske, mely gyenge szárnyait terjeszti ki fészékének védelmére — állhatott volna a parányi bölcső védelmére, s mikorra Dombdy Gábor odáig ért, már akkor ott fúdokolt Rebi a csecsemő felett s bizelgő édes szóval gyűgyögte: „oh te rosszalevélkém — édes kicsi cseppem, én bántanálak-e téged?...” S összerogyott, mint ha a föld hagyta volna el.

Vranek a kezével érintette a szent képet — mivelhogy Gábor a tenyerébe rejtette el arcát, de meg sem mozdult a helyéből.

Azt mondta Vranek a szent képek, „instálom... instálom, ha visszatetszenek feküdni.”

Behelyezték a szent képet, kinek szeméi csukva voltak, behelyezték a puha polyhek közé. Még csak azt látta — vagy vélte látni — Vranek, hogy Gábor vezeteli le a léposún Rebit. Ugy remlét neki, minha igen gyöngéden ültet volna magához s süttogott volna a fülebe valamit — meg a kutyáját látta Vranek, ki hoz-

Hirdetési díjak.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenhastel Nr. 2. (Eckhaus) der Wollzeile 36.) Haasensteint et Vogler (Wallfische-gasse 10) Rnd. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenste. és Vogler hirdetés köv. irodája. Goldberger A. hirdetések vételi irodája Budapeston Szervitátor 3. sz.

Nyitási csihek

gármond sora után 25 krajczár ástendő.

Természetes dolog, hogy a népámitó sá-pisták az igaz szót kimondására azonnal zsebeikhez kaptak s annak laposágától megijedve, utakról és módokról kezdettek gondolkodni, a melylyel ismét, mint három évvel ezelőtt, azt meg-tömbessék. Futottak jobbra, balra, de meghall-gató fülekre nem találtak. Végre okosabbnak ta-láltak a kulcsot beadni s átállani a szabadelvű párt táborába.

Egyébíránt a nép megmondotta nekik, hogy gróf Nemes Nándor sem küszöndhet multikori megválasztását az elköltött ezreknek, hanem egyenesen annak, hogy a szabadelvű párt nem léptetett oly jelöltet fel, a ki méltó legyen a székelő nép képviselésére.

Nagy elismerés illeti azokat, a kik legelő-ször proklamálták a Jókai jelöltetését, mert ezzel visszavezették néplüket arra az utra, az igazi hazafiság útjára, honnan perczele letartorodott volt. Soha üsszeilőbb párt, mint Jókai és a szó-kely nép, nem lehetett találni. Mindkettő igaz hive a szabadságnak. Egyik sem jajgat, nem sopánkodik, nem teszi köznapivá a hon szent nevét, de ha szüksége van rá, megvédi azt erős karokkal.

Háromszék népe sohasem is engedett a szélbali agitációknak, a felsőbbeséget mindig elis-merte és tisztelte, meg tudta választani a helyes utat, a melyen haladon; pedig hogy ez a nép van olyan hazafi, mint a Verhovay, a melyle matado-rok által elámitott tömeg, azt beszéli a historia, azt megmutatta 1848.

Most már Jókai nyugodtan nézhet megvá-lasztatása elébe. Ha találkoznék is valaki olyan e hazában, a ki megpróbálna vele szembe fel-lépni, azt biztosíthatom előre is a teljes bukás-ról. A nép kimondotta, hogy ezután inkább ő ad pénz, semminthogy elfogadjon s így jobb lesz annak, a ki a jó erkölcsöket megmontani törekszik, ha könnyen megvesztegethető népre szólja ki filléreit, a melynek a kidobása után a kormányt szidja, hogy őtet így meg amugy el-szegényítette.

A nép szolott, a nép ígértét beváltja.

Csoska Bonka.

K. Vásárhely, 1881. jun. 7.

Kézdivásárhely országgyűlési képviselője Nagy Gábor folyó hó 5 én délután 6 órakor érkezett haza. 33 kocsni ment eleibe félmentőldre, 26 tagból álló bandérium Aisó Csernatonig. A banderium a város legjelesebb polgárainak ifjú sarjadékaiból telt ki, a kocsikon pedig nagyszám-mal szintén a város értelmiségi és vagyoni osz-tályai oszlatlanul.

Sepsi-Szent-Györgyre Tóth Daniel jeles pol-gárunk négyes fogata ment utanna.

A mint a várakozó és fogadó közönséghez ért a négyes fogat, harsány éljenzés jelezte, hogy kedves vendégünk, képviselőnk szerető szívek közé, jobbaratokhoz érkezett.

A szabadelvű párt végrehajtó bizottsága-nak jeles elnöke Török Balint meleg szavakkal üdvözölte a kedves vendéget, ki megatottan köszönte meg a szíves fogadtatást, mihez kevés reményt táplált.

A város végén az ipartársulatok zászlók-kal, a jeles polgármester Szűcs Józseffel élükön várták a város lakóinak jobb részével, itt a pol-gármester ur üdvözölte szívvelyesen, honnan a zádorszlódott az uton s aztán a havas utcát, a csillagos eget.

Az uton összekavargott benne a fájdalom és a düh — bárha egyikhez sem volt joga — s e két ur vegyülékéből egy határozat születet benne, melyet ily móddal mondott el Vranek a komondornak:

„Utálom... ezt a „kell”-t... Gazember az apja. Nem tartom, ha parancsolja is. Veszem most mindjárt az ölemb s viszem haza az any-jának. Mit bánom én, ha megtudja az egész vi-lág... Nem tartom, nem kell... nem.”

Megrugta a kutyát s berugta az ő szegény lakásának az ajtaját. — Tűzben volt Vranek.

Megállott a pitvarban.

Hallotta, hogy a dajka jár-kel a hátsó szo-bájában. A karján ringatott kaczagó képlő leány-kát, a Rebi leánykáját altaltja. A tilt világa ki-szűrődött az ajtó hasadékaiban s a világ nyomán a dada hangja, ki énekelte:

„Czirókám, madárkám, semmi kis galambom, Hájá, hájá szépen.”

Vranek Mátyás óvatosan tette be a pitva-ajtaját, lábhegyen lépett be a maga sötét szo-bájába, s ráborult a lompos komondorra.

Mást gondolt.

II.

Azt gondolta, hogy majd előbb beszél Gáborral, de mikor másnap reggel a veresház éle ért a nagy elhatározással, olyan némának találta azt, mintha senki sem laknék benne. A függönyök le voltak eresztve, a bolt be volt zárva.

Sétált a ház előtt Vranek s beszédre szo-rette volna birni a hallgató ajtókat a falakat, a sötét folyosót — annak kivallására: mi történt? miért olyan csendes minden?

Eljött a dél, a függönyöket nem huzták

